

ЗЛАТНИ ВИТЕЗ 2006. У СЕРПУХОВУ, РУСИЈА

ЗА СВЕТ ПО МЕРИ Д

Покренут 1992. године, Међународни филмски фестивал "Златни витез" је ове године своје 15. издање организовао у подмосковском граду Серпухову. Више од 30 земаља учесница, у седам селекција, приказало је своје најбоље документарне, игране, анимиране и телевизијске филмове, величајући хришћанске идеале и уздижући човекову душу – што је и мото фестивала.

Преплављен насиљем свакојаке врсте (слике, звука и садржаја), савремени филм нас све више исцрпљује и троши, а све мање оплемењује. Да не говоримо о томе како једна просечна породица тешко да може заједно у биоскоп. Породични филм, како се, условно речено, звала та скоро изумрла грађевина првог века филма, ретка је појава у биоскопима широм света.

Тим више радује чињеница што, у тим условима необичан, али снажан енергетски талас већ 15 година бележи плимну емоција другачије врсте. Борећи се за вредносне критеријуме које подразумева православље, за снагу филма која не долази из насиља већ из идеје која велича добро, не заборављајући да је све борба, да постоји и сумња, али да је истина то чему се тежи – *Златни витез* је за ових 15 година окупио око 5.000 филмских и позоришних уметника из 55 земаља света, који су то енергетско клупко одмотали пред стотине хиљада гледалаца. Више од 35 клубова *Златног витеза* отворено је у Русији, Белорусији, Украјини, Србији, Бугарској, Чешкој, Пољској, Грчкој, Финској, Кини..., јер се Фестивал никада не завршава.

У својим клубовима – расадницима, преко својих ехо-програма, међусобних гостовања кинематографија које окупља – он траје, дакле, у правом смислу те речи – већ 15 година.

Заокружујући јубилеј, овогодишњи фестивал је обележио и 80. рођендан Анђеја Вајде, 60. рођендан свог, може се слободно рећи, идејног творца, оснивача и председника – Николаја Петровича Бурљајева, 60. рођендан Владимира Гостјухина, (чувеног белоруског глумца знамо га из "Урге" Никите Михалкова, која је својевремено награђена Лавом у Венецији), али и 50 година великог руског филма "Ждралови лете" Михаила Калатозова. Фестивал, такође, није пропустио *Сећање на Стеву Жигона*, као што никада не заборавља своје "саборце" у оној највећој бици на овој планети, коју је још пре сто педесет година најавио Гогољ – *бици за човекову душу*.

НЕДОПИВЕНА ЧАША

Селећи се сваке године у неки други град или земљу, путујући по Русији, Србији, Украјини..., *Златни витез* се ове године зауставио у Серпухову, шест и по векова старом подмосковском граду, који је, никавши као војно утврђење, током своје бурне историје био јужна граница одбране Москве. У том одговорном "послу" помогла му је и река Ока, плави појас Богородице, која својим током чини своје-врстан водени бедем око Москве, а заједно са Наром и Серпејком, пролази кроз град. Житељи Серпухова воле да кажу да се њихов град, због свега тога, може сматрати музејом под отвореним небом.

Из збирке тог необичног музеја издвајамо занимљиве чињенице које га одређују, попут два манастира: Високи мушки манастир (1374) и женски манастир Ваведења богородичиног (1360), који чувају две копије чудотворне иконе, која је и својеврсни заштитни знак Серпухова. Икона Богородице *Недопивена чаша* изгорела је у ратним пожарима. Како су биле сачуване новине са почетка 20. века у којима је постојала њена фотографија, направљене су две копије. Обема се приписују исцелитељске моћи, пре свега у борби против алкохолизма, дувана и других болести зависности. У мушком манастиру се збрињавају и лече алкохоличари, којих је, нажалост, приличан број. У време Стаљина тај је манастир био затвор у коме су његови противници стрељани, а сам Стаљин често је боравио у Серпухову, поготово у време Другог светског рата, обилазећи јужну капију одбране Москве. Женски манастир је за време тог истог рата, руси га зову Велики отаџбински рат, припадао војсци и у њему је била смештена Виша војна летачка школа. Делови зида војног утврђења из 16. века и данас постоје, а његов већи део пренет је у Москву и уграђен у московски метро.

Необичност Крсног хода у Серпухову је у томе што постоје две поворке, са две чудотворне иконе, које се срећу и настављају заједно свој молитвени пут.

Гости фестивала су, због њихове бројности, смештени делом у Серпухову, делом у Дракину, а српска делегација је смештена у обли-

Мушки Високи манастир чува једну од две копије иконе Мајке Божије "Недопивена чаша"

јњем Протвину, које се сматра градом научника, јер се у њему налазе многобројни институти, а међу њима и Институт за нуклеарну физику, због чега је Протвино доскоро био "затворени град".

Трагове свих тих етапа своје историје Серпухов носи у себи: и крст, и петокраку, и Лењина, и Стаљина и Сергеја Радоњишког а да му то нимало не смета да се, како рече његов градоначелник Павел Владимирович Жданов, уброји у оне градове које иако их посетимо накратко, дуго памтимо, јер смо бар на трен, све лоше гурнули у други план, а у души осетили мир и лакоћу, док нам је у срцу одзвањала музика.

ДУХОВНИ ШТИТ ГЛОБАЛИЗАЦИЈИ

После јутарњег Крсног хода и вечерњег велелепног отварања на градском стадиону, под отвореним небом, Фестивал је почео да се одмотава. Током наредних десет дана изабрани филмови су приказани у неколико пројекционих дворана у седам селекција: уметнички, играни филм; документарни; анимирани; видео – телевизијски; дечији; дебитантски и студентски филм. Први пут ове године

уведена је и селекција телевизијског уметничког филма, која се може сматрати седмим такмичарским програмом. О победнику сваког од ових програма одлучивао је као и увек, међународни жири, а у сваком жирију ми смо имали свог представника.

Играни филм, својом посебном магијом, привукао је и ове године највише гледалаца. Међу приказаним филмовима нашли су се и: белоруски "Памтим" Сергеја Сичева, бугарски "И Господ је сишао да нас види" Петра Попзлатева, индијски "Повратак у домовину" Ашутоша Говарикера, ирански "Комад хлеба" Кемала Табриција, триптих који редитељски потписују Абас Кјаростами, Кен Лоуч и Ермано Олми – "Карта", казахстански " Степа-експрес" Аманжолата Ајтуарова, македонски "Као у лошем сну" Антонија Митревског, пољски "Колектор" Феликса Фалка, румунски "15" Сержа Николаеску, амерички "Лаку ноћ и срећно" Џорџа Клунија, француско-енглеска копродукција "Оливер Твист" Романа Поланског, црногорски "Поновно пакујемо мајмуне" Марије Петровић, јужнокорејски "Натегнута тетива" Ким Ки-Дука... Како само део поменутих филмова наговештава, конкуренција је била више него жестока, али никог није зачудило када је највеће фестивалско признање "Златни витез" – уручен управо Ким Ки-Дуку, кога иначе и наша публика, поготово фестивалска, веома воли. Његова препознатљива поетика једноставно је кулминирала у овом филму. Велики број одличних филмова условио је још једног Златног витеза и он је додељен Белорусу Сергеју Сичеву. Сребрни витез додељен је киргистанском филму "Наслеђе предака" Нурбека Егена, а бронзани Румуну Сержу Николаеску.

ГРАН ПРИ ЗА ТЕЛЕВИЗИЈСКИ ФИЛМ

Нова селекција – телевизијског уметничког филма већ је првом сесијом оправдала постојање, јер је управо остварење те селекције награђено Гран пријем фестивала. За најбољу је проглашена играна серија првог програма руске телевизије "Олујна врата", коју редитељски потписује Андреј Маљуков, а третира борбу против тероризма и проблем Чеченије. У самој селекцији Златни витез додељен је серијалу "Ходочашће у вечни град" Владимира Хотиненка, где се вођени прологом неколико икона филма попут Никите Михалкова и Кшиштофа Занусија, упознајемо са земаљским животом Исуса Христа. Сребрни витез додељен је сјајној играној серији "Брежњев" Сергеја Снежжина а Бронзани нашем серијалу "О штетности дувана" Петра Зеца, снимљеном по мотивима Чеховљевих приповедака у продукцији РТС-а и "Бандур филма". Специјална диплома за дебитантску улогу додељена је Јелени Зеци. Поменути руске телевизијске серије било би лепо видети и на нашој телевизији, те је ово и мала сугестија за људе који о томе одлучују. Јован Марковић, потпредседник Фестивала Златни витез, иначе човек који води београдско Предузеће за производњу филмова "Филм и тон", председавао је жиријем у овој селекцији, и посебно је задивљен серијом о Брежњеву.

Како је у осталим селекцијама било приказано заиста много добрих филмова, који су награђени витезима и дипломама, немогу-

ће их је побројати на овом простору и у овом тексту. Значајно је поменути успех нашег документарног филма који је оличен у Бронзаном витезу Драгану Елчићу у селекцији видео-телевизијског филма за "Игру" и специјалним дипломама филмовима: "Рударска опера" Олега Новковића и "Живети на Косову" Банета Милошевића. У селекцији анимираног филма Сребрни витез додељен је Растку Ђирићу за филм "Метаморфоза", док је специјалну диплому у студентској селекцији добио филм "Излаз" Радоја Јачевића, а том селекцијом је ове године доминирао подмладак грузијског филма.

"Са 223 приказана филма у званичној селекцији из 33 земље, са мноштвом пратећих про-

Идејни творац и председник Златног витеза
Николај Петровић Бурљајев

Кадар телевизијске серије
о Брежњеву

Роман Полански током снимања
филма "Оливер Твист"

грама, међу којима треба поменути и Четврту конференцију међународног обједињеног форума кинематографа словенских и православних народа, која се бавила темом – Духовно јединство као штит против глобализације, 15. међународни филмски фестивал Златни витез је оправдао, сачувао и наставио све

идеје с којима је створен" – каже његов председник Николај Петровић Бурљајев, народни уметник Русије, глумац кога памтимо из филмова који су обележили 20. век, попут "Ивановог детињства", "Андреја Рубљова", "Мајстора и Маргарите" или "Љермонтова", кога и редитељски потписује. На свечаности затварања Фестивала најављена је и могућа дестинација за наредну годину – Санкт Петербург.

Ако вам се учини да је текст повремено писан са дозом емоције, која би била на граници патоса, силно сте се преварили. Јер та је врста усхићења суштина руске комуникације. Руски језик је богат, китњаст, поетичан, а Руси то и данас негују и обилато користе. А то иако делује архаично – веома прија. Поетика сачувана у оном тананом зрну траке са које се одмотава филм – такође. ■

Текст и фотографије
Драгана МАРКОВИЋ